

Grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā

**Sandra Bērziņa,
padomniece vides aizsardzības jautājumos
02.10.2019.**

Grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā

- DRN ieņēmuma pārdale starp valsts un pašvaldību budžetiem;
- Atsevišķu DRN likmju paaugstinājums un jaunu ar DRN apliekamu objektu ieviešana

Atsevišķu DRN likmju paaugstinājums un jaunu ar DRN apliekamu objektu ieviešana

Objekts	DRN likmes			
	Esošā redakcija	Likumprojekts		
		2020.-2021.	2021.-2022.	no 2022.
CO2 emisija (euro/t)	4,50	9,00	12,00	15,00
akmeņogles, kokss un lignīts ar norādītu siltumspēju (euro/GJ/t)	0,38	0,76		
akmeņogles, kokss un lignīts bez norādītas siltumspējas (euro/t)	10,65	21,30		
smilts (eur/m3)	0,21	0,36		

DRN ieņēmuma pārdale starp valsts un pašvaldību budžetiem (%)

Ar DRN apliekamais objekts	Valsts budžetā		Pašvaldību budžetā	
	Esošā likuma redakcija	Plānotie likuma grozījumi	Esošā likuma redakcija	Plānotie likuma grozījumi
dabas resursu ieguve vai izmantošana un vides piesārņošana	40	60	60	40
atkritumu apglabāšana	40	100	60	0
CO2 emisijas	60	100	40	0
atkritumu sadedzināšana	0	100	0	0
akmeņogles, kokss un lignīts, ja tos izmanto elektroenerģijas ražošanā vai koģenerācijā	0	100	0	0

Likumprojekta ietekme uz pašvaldību budžetiem

Rādītājs	Turpmākie trīs gadi (euro)				
	2020.		2021.		2022.
	saskaņā ar vidēja termiņa budžeta ietvaru	izmaiņas, salīdzinot ar vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020. gadam	saskaņā ar vidēja termiņa budžeta ietvaru	izmaiņas, salīdzinot ar vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021. gadam	izmaiņas, salīdzinot ar vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021. gadam
pašvaldību budžets	14 100 000	-5 466 715	14 700 000	-4 536 777	-4 672 881

LPS iebildumi pēc būtības (I)

1. anotācijā minētās problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts un tiesiskā regulējuma mērķis attiecībā uz DRN maksājumu ieskaitīšanu budžetā maiņu nav patiens

Anotācija

DRN pārdales maiņa ir saistāma ar aktīvākām rīcībām **atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstībā** (īpaši kontroles un uzraudzības jautājumos) un **klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu īstenošanā**

Ministru kabineta 17.09.2019. protokollēmums Nr. 42 34.§ 30.

Atbalstīt VARAM priekšlikumus par DRN likmes izmaiņām, ieņēmumu pārdali starp valsts un pašvaldību budžetiem un atbalstīt, ka papildu ieņēmumi tiek novirzīti izdevumiem Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pasākumiem 2020.gadam 6 528 448 EUR apmērā, 2021.gadam 7 127 422 EUR apmērā un 2022.gadam un turpmāk ik gadu 8 362 222 EUR apmērā un **Kultūras ministrijas pasākumiem 2020.gadam 1 123 575 EUR apmērā, 2021.gadam 1 423 575 EUR apmērā un 2022.gadam un turpmāk ik gadu 1 723 575 EUR apmērā**”.

Informatīvais ziņojums "Par prioritārajiem pasākumiem valsts budžetam 2020.gadam un ietvaram 2020.–2022.gadam"

Papildus valsts budžetā ieskaitīto DRN ieņēmumu izlietojums

Mērķi

- nodrošināt Eiropas Savienības nozīmes **aizsargājamo biotopu saglabāšanu** Natura2000 sauszemes teritorijās Latvijā un vadlīniju aizsargājamo biotopu saglabāšanai Latvijā praktiskā ieviešanu;
- **efektivizēt piesārņojuma kontroli un uzlabot vides kvalitāti, nodrošināt efektīvāku DRN iekasēšanu;**
- **stiprināt ministrijas resora kapacitāti un kompetences**, lai, īstenojot mūsdienīgas darba metodes, nodrošinātu efektīvu noteikto darbību mērķu sasniegšanai;
- nodrošināt iedzīvotāju un uzņēmēju publisko pakalpojumu pieejamības un kvalitātes pilnveidi, ES Digitālā vienotā tirgus stratēģijas un ES prasību ieviešanu, **izveidojot un uzturot centralizētas Valsts pārvaldes IKT platformas un kompetences;**
- nodrošināt **atbalstu sporta infrastruktūras attīstības projektu** īstenošanai;
- nodrošināt **nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas** nepārtrauktību un Nacionālajā attīstības plānā noteikto uzdevumu un mērķu izpildi;
- nodrošināt **vietējo mediju stiprināšanu**, turpinot sekmīgi uzsāktos pasākumus, īstenojot mērķētu rīcību nacionālā līmenī;
- **stiprināt nacionālo identitāti un veicināt valstisko piederību**

Prioritārie pasākumi

VARAM

- integrēta pieeja resursu pārvaldībai. I posms;
- resursu nodrošināšana centrālo valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju platformu uzturēšanai;
- Latvijas dabas vērtību nacionālās aizsardzības un apsaimniekošanas programmas 2018 - 2030 īstenošana;
- Reģionālās attīstības atbalsta pasākums – infrastruktūras pielāgošana un uzturēšana
- Valsts vides dienesta tehnoloģiju attīstība un uzturēšana

KM

- NVO fonds (t.sk. reģionu programma, līdzfinansējuma apakšprogramma, mazākumtautību līdzdalības apakšprogramma)
- Atbalsts reģionāliem medijiem
- Latvijas literatūras eksports

LPS iebildumi pēc būtības (II)

Samazinot pašvaldību budžetos ieņēmumus no DRN, tiek ietekmētas pašvaldību spējas veikt gan to autonomās funkcijas, gan ar normatīvajiem aktiem noteikto pienākumu vides jomā veikšanu

piemēram

- sadzīves un lietus kanalizācijas sistēmu izbūvi un atjaunošanu;
- pieslēgumu centralizētai kanalizācijas sistēmai veicināšanu;
- attīrīšanas iekārtu izbūvi un atjaunošanu;
- ūdenssaimniecības sistēmas attīstību;
- atkritumu šķirošanas infrastruktūras pilnveidi un apsaimniekošanu;
- kompensācijas atkritumu poligonu ietekmes zonā dzīvojošiem iedzīvotājiem;
- vides monitoringa veikšanu (piem., rekultivētajās atkritumu izgāztuvēs, peldvietās, gaisa piesārņojuma monitorings);
- publisko ūdeņu pārvaldību, t.sk., biotopu atjaunošanu, piem., straujteču tīrīšanu, niedru izplaušanu u.c.;
- gaisa aizsardzības pasākumu īstenošanu, t.sk., gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmu izstrādi un pāreju uz videi draudzīgāku kurināmo;
- degradēto teritoriju atjaunošanu;
- meliorācijas sistēmu uzturēšanu un sakārtošanu u.c.

LPS iebildumi pēc būtības (III)

- Samazinot pašvaldībām līdzekļus vides pasākumu finansēšanai, tiks veicināta vides kvalitātes pasliktināšanās, kas radīs draudus iedzīvotāju veselībai un samazinās cilvēku dzīves kvalitāti, kā arī apdraudēs ES prasību izpildi un mērķu sasniegšanu, ko nevarēs izdarīt bez pašvaldību atbalsta, ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteikto subsidiaritātes principu.
- DRN ieņēmumu samazinājums pašvaldību budžetos ietekmēs pašvaldību budžetu Attīstības programmu investīciju plānu izpildi, kā arī apdraudēs uzsākto vides aizsardzības projektu sekmīgu pabeigšanu.
- Lai samazināta finansējuma apstākļos pašvaldības īstenotu pasākumus atkritumu apsaimniekošanas, ūdensapgādes un kanalizācijas jomās, būs nepieciešams paaugstināt pakalpojumu tarifus, kas pazeminās iedzīvotāju dzīves līmeni.

LPS iebildumi pēc būtības (IV)

Paredzamā dabas resursu nodokļu ieņēmumu pārdale padarīs pilnībā neiespējamu pašlaik projekta stadijā esošā Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2019.-2030. gadam pašvaldībām paredzamo uzdevumu izpildi, tai skaitā pašvaldības gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna izstrādi, kam, piem., Liepājas pilsētā pēc aptuvenām aplēsēm nepieciešams vairāk kā 100000,00 EUR un ko bija plānots finansēt no DRN ieņēmumiem.

LPS iebildumi pēc būtības (V)

- Valsts bez iepriekšējām sarunām un pārejas laika steidzamības kārtībā nevar tik krasi mainīt nodokļu sadales pamatprincipus. Šāda rīcība apdraud pašvaldību plānveida attīstību, kas ietekmē arī valsts ekonomisko attīstību kopumā.
- Finansējuma samazināšana pašvaldību funkciju veikšanai ir pretrunā ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 9.panta pirmo un otro daļu un likuma “Par pašvaldībām” 13.panta pirmajai daļai.
- Ja likumprojekts tiks virzīts apstiprināšanai, ņemot vērā, ka pašvaldībām nav paredzēti DRN ieņēmumu samazinājuma kompensējošie pasākumi, valstij jādefinē, kuras līdzšinējās funkcijas un uzdevumus pašvaldības turpmāk nepildīs un jāveic grozījumi attiecīgajos normatīvajos aktos, kā arī jānosaka pārejas periods, lai pašvaldības var plānot turpmāko gadu Attīstības programmu investīciju un rīcības plānus.

LPS iebildumi pēc būtības (VI)

LPS kategoriski iebilst pret DRN ieņēmumu pārdali starp valsts un pašvaldību budžetiem un uzskata, ka maksājumiem par dabas resursu ieguvi vai izmantošanu un vides piesārņošanu jānonāk tās pašvaldības teritorijā, kurā tiek iegūti dabas resursi vai notiek vides piesārņojums.

LPS neatbalsta DRN likmju paaugstināšanu steidzamības kārtībā bez iepriekšējām diskusijām, jo paredzams, ka priekšlikums paaugstināt DRN likmes ietekmēs būvniecības un ražošanas produkcijas gala cenu paaugstināšanos un mazinās vietējo uzņēmumu konkurētspēju, kā arī var tikt ietekmētas siltumenerģijas ražošanas izmaksas

VARAM atbildes uz LPS iebildumiem

Likumprojekta anotācijas VI sadaļas 3.punkts:

LPS 2019.gada 24.septembrī sniedza negatīvu atzinumu par likumprojektu. Ievērojot iebildumu raksturu, tie netika ņemti vērā.

- Kā rāda prakse, pašvaldības bieži vides aizsardzības speciālo budžetu līdzekļus neizmanto tam paredzētiem mērķiem
- Budžeta pārdale veicinās pašvaldības pārdomātāk izmantot vides aizsardzības speciālo budžetu līdzekļus
- Samazinot pašvaldību budžetos ieņēmumus no DRN, netiek ietekmētas pašvaldību spējas veikt to autonomās funkcijas un ar normatīvajiem aktiem noteikto pienākumu vides jomā veikšanu
- Sabiedrībai un pašvaldībām tajā skaitā bija iespējams iepazīties ar paredzētajiem likuma grozījumiem laikā vēl pirms tā saskaņošanas uzsākšanas, kad MK tika izskatīts Informatīvais ziņojums «Par prioritārajiem pasākumiem valsts budžetam 2020.gadam un ietvaram 2020.-2022.gadam»

LR MK veidojošo 13.Saeimas frakciju **Fiskālās disciplīnas līgums**

2. Rīcība valsts budžeta sagatavošanā

2.4.Vairot nodokļu sistēmas stabilitāti un paredzamību, veicot būtiskus grozījumus nodokļu sistēmā ne biežāk kā reizi trijos gados, **izvairoties grozīt nodokļu likumus līdz ar valsts budžeta pieņemšanu un paredzot samērīgus pārejas periodus**